TO BJATEK Vás pozýva na jednodňovú turistickú akciu v súlade s plánom turistických akcií na rok 2018

POHORIE TRIBEČ 22.9. 2018 (sobota)

Popis oblasti:

Tribeč je okrajové pohorie Vnútorných Západných Karpát vybiehajúce dovnútra Podunajskej nížiny. Ovplýva bohatstvom prírodných hodnôt, vďaka čomu na jeho území vyhlásili Chránenú krajinnú oblasť Ponitrie. Jadro masívu tvoria vyvrelé horniny z obdobia prvohôr staré približne 300 miliónov rokov. V druhohorách pred 245 miliónmi rokmi sa tu rozprestieralo more, ktoré zanechalo vrstvy pieskovcov, kremencov, vápencov a bridlíc. Koncom druhohôr a v treťohorách pri alpínskom vrásnení vzniklo aj pásmové pohorie Karpaty. Počas štvrtohôr pred 1,8 miliónmi rokmi sa celkový vzhľad Tribeča postupne menil do dnešnej podoby. Tribeč je nevysoké pohorie (najvyšší vrch Veľký Tribeč má 829 m n.m.).

Naše trasy začnú spoločne v **Dražovciach** pri Nitre, kde sa nachádza stredoveký **kostol sv. Michala**, ktorý vytvára nádhernú scenériu. O jeho histórii sa oplatí dozvedieť sa viac, zabezpečili sme preto prehliadku so sprievodcom v trvaní necelej hodiny. Po prehliadke sa vydáme na ***turistické trasy:***

Trasa A: Dražovce – Žirany

Dĺžka trasy: 16 km, celkové stúpanie 754 m, celkové klesanie 642 m, trvanie 5:10 h

Dražovce (145 m) zelená z. – 0,25 h **kostolík sv. Michala (185 m)** zelená z. – 0,35 h **Pod Plieškou (280 m)** zelená z. – 0,40 h **Meškov vrch (446 m), Zoborská lesostep** zelená z. – 0,15 h **Tri duby (440 m)** modrá z. – 0,10 h **Lyžiarska lúka (490 m)** zelená z. – 0,20 h **Zobor (587 m)** červená z. – 0,35 h **Trojchotár (445 m)** červená z. – 0,20 h **Sedlo pod Žibricou (400 m)** červená z. – 0,45 h **Žibrica (617 m)** červená z. – 0,30 h **Pod Dlhou skalou (380 m)** červená – 0,35 h **Žirany (257 m)**. Autobus odvezie skupinu A v dohodnutom čase do Nitry – individuálne voľno.

Trasa B: Dražovce – náučný chodník – Nitra

Dĺžka trasy: 14 km, celkové stúpanie 542 m, celkové klesanie 547 m, trvanie cca 4:40 h

Dražovce (145 m) zelená z. – 0,25 h **kostolík sv. Michala (185 m)** zelená z. - 0,35 h **Pod Plieškou (280 m) –** 0,40 h **Zobor, liečebný ústav (290 m), Svoradov prameň, Svoradova jaskyňa** modrá z. – 0,30 h **Tri duby** modrá z. - 0,10 h **Lyžiarska lúka (490 m)** zelená z. – 0,20 h **Zobor (587 m)** červená z. – 0,10 h **Sedlo pod Zoborom (535 m)** modrá z. – 0,35 h **Podhájska cesta (305 m)** červená z. – 0,50 h **Nitra centrum,** individuálne voľno.

Organizácia akcie:

Doprava – odchod autobusu od NBS Slovanská ulica o 8.00 h, smer Nitra, príchod o 9,15 h (88 km).
Spoločná prehliadka Kostolíka v Dražovciach o 9.30 h.
Predpokladaný odchod z Nitry o 18.00 h, príchod do Bratislavy o 19.30 h.

Mapa: Tribeč - Považský Inovec, č. 137; Nitrianska pahorkatina – Hlohovec, č. 152, 1:50 000

Predpokladané náklady:

Náklady sú závislé na obsadenosti autobusu. Pri obsadenosti autobusu 45 osobami sú **11,- eur / osoba**.
V prípade neúčasti na akcii sa záloha nevracia, je možnosť nahlásiť náhradníka.
Záujemcovia sa môžu prihlásiť do **17. augusta 2018** vyplnením formulára na adrese: http://bjatek.sk/ta-pohorie-tribec/

Dúfame, že Vás vybraná oblasť zaujala a budeme spoločne vychutnávať prírodné a historické krásy na našej akcii.

Zdravia garanti *Dušan Čunderlík* - 0904 804 915 a *Maja Cabadajová* - 0903 572 554.

Zaujímavé miesta na trasách:

Kostol sv. Michala Archanjela Dražovce

Románsky kostolík stojí na vyvýšenom mieste na ceste do Nitry. Ranokresťanskí stavitelia vyberali pre kostoly miesta s osobitou atmosférou. Majú „génius loci“ – duch miesta. Kostolík bol postavený z lomového kameňa v prvej polovici 11. storočia s postupnými úpravami v 12. a 13. storočí. Starobylá románska stavba je neobyčajne krásna svojím jednoduchým tvarom. Má malú obdĺžnikovú loď, polkruhovú apsidu a malé románske okienka. Archeologický výskum potvrdil, že v stredoveku patrila ku kostolu ešte jedna pomerne veľká prístavba, z ktorej už nie sú zachované viditeľné zvyšky. Pre historickú hodnotu bol kostolík použitý ako predloha na rube päťdesiatkorunovej bankovky. V okolí kostolíka bolo pohrebisko. Návršie, na ktorom stojí kostolík, končí v opustenom kameňolome, ktorý patrí k najstarším v okolí Nitry. Ako dôležitý geologický odkryv bol v roku 1994 navrhnutý na vyhlásenie za chránené územie. Približne pred 204 miliónmi rokmi sa tu rozlievalo plytké more.

Národná prírodná rezervácia Zoborská lesostep

s rozlohou 23,08 ha je reprezentatívnou ukážkou nádhernej lúčnej krajiny pripomínajúcej step resp. lesostep na vápencovom podloží lemovanej teplomilnými dubovými a dubovo-hrabovými lesmi. V čase svojho vyhlásenia (v r. 1952) sa nazývala Prírodná rezervácia Svorad. Dnes je chránená najprísnejším piatym stupňom ochrany.

Liečebný ústav Zobor

Liečia sa tu respiračné choroby. Južná časť celého komplexu je pozostatkom najstaršieho kláštora na Slovensku – benediktínskeho kláštora svätého Hippolita, neskôr kláštora rádu kamaldulov. Tento prísny rád bol založený v 11. storočí v Taliansku. Nosili biele rúcha a vyznačovali sa samotou, prísnym pôstom a sebatrýznením, hľadali mučenícku smrť na misijných poliach. Mali prikázanú mlčanlivosť prerušenú len pozdravom „memento mori“ – pamätaj na smrť. Nie je doteraz známe, kto a kedy kláštor založil, sú hypotézy, že v období Veľkej Moravy v 9. storočí alebo v období panovania kráľa Štefana v 11. storočí.

Na základe rozhodnutia cisára Jozefa II. bol tento kláštor spolu s ďalšími kláštormi v roku 1782 zrušený. Najstaršie zachované písomné dokumenty sú uložené v archíve Nitrianskeho biskupstva. Sú to Zoborské listiny.

Svoradov prameň

Už v čase existencie zoborského kláštora boli známe zdroje pitnej vody, ktoré sa nachádzali v údolí severovýchodne od kláštora. V 11. storočí vodu zachytávali do studní a potrubím viedli do kláštora. Zvyšky vodovodu, ktoré sú technickým unikátom, boli objavené pri archeologickom výskume. V súčasnosti je vodou z prameňa zásobovaný blízky liečebný ústav, ale aj upravená studnička známa pod názvom Svoradov prameň. Meno dostala podľa benediktínskeho mnícha Svorada, ktorý údajne žil v neďalekej jaskyni. Vode z tohto prameňa boli pripisované zázračné účinky, vyhľadávajú ho chorí a starí ľudia.

Svoradova jaskyňa

Menší jaskynný systém osídlený už v praveku leží v nadmorskej výške 355 m n. m., 6 - 10 m pod povrchom. Podľa legendy prišiel z Poľska do kláštora na Zobore pustovník Svorad. Po určitom čase strávenom za kláštornými múrmi sa utiahol do neďalekej jaskyne a žil tam. Celé dni aj v zimnom období sa zdržiaval v jaskyni pri modlitbách. Na jeho pamiatku sa od čias morovej epidémie (r. 1739) chodieva k jaskyni na púte. Podrobný prieskum Svoradovej jaskyne sa prvýkrát uskutočnil v roku 1974. Boli zmapované všetky dostupné priestory. Vchod je umelo upravený a ústi do vstupnej siene dlhej 6,5 m, širokej 2 - 3,5 m a vysokej 2 m. V strope je 4 m dlhý vertikálny komín zužujúci sa na 15 cm širokú škáru. Balvanité dno pokrýva červená hlina. Smerom na sever pokračuje iba úzka chodba dlhá 2 m, ktorá ústi do ďalšieho menšieho priestoru. Počas prieskumu sa nepodarilo nájsť žiadne iné väčšie priestory. Jaskyňa vznikla na území, v ktorom sa vyskytujú horniny z rozličných období. V bezprostrednej blízkosti sú vápence jurského a kriedového veku, v ktorých sa vytvorili povrchové a podzemné krasové formy. Okrem jaskyne, ktorá patrí k podzemným, sú na prístupovom chodníku povrchové krasové formy nazývané škrapy. Najčastejšie sú to pukliny vo vápencoch vymodelované do rozličných tvarov dažďovou vodou. Na plošine nad otvorom jaskyne stojí vyše 400-ročný kovaný kríž, ktorý zdobil do zbúrania (r. 1880) vežu farského kostola sv. Jakuba v Nitre. V roku 1932 bol upevnený nad Svoradovou jaskyňou.

Zobor (587 m)

Pomenovanie vrchu má niekoľko hypotéz. Prvá hovorí, že dostal názov podľa vodcu Slovanov, ktorý sa volal Zobor a na tomto vrchu bol obesený. Ďalšie hypotézy sa vzťahujú na zubra hrivnatého. Naši predkovia údajne nazvali túto oblasť podľa neho, lebo sa tu vyskytoval a bol neoddeliteľnou súčasťou ich života. Na druhej strane aj siluety vrchov z diaľky pripomínajú zubra. Iná hypotéza sa prikláňa k názvu odvodeného od najstaršieho benediktínskeho kláštora, ktorý tu bol postavený (ruské slovo sobor = kláštor, zbor mníchov).

Prírodná rezervácia Žibrica

má rozlohu 68,59 ha. Je ukážkou lesostepnej krajiny a teplomilných listnatých lesov na vápencovom podloží. Kedysi tu boli políčka, na ktorých sa pestoval ovos. Geológia Žibrice má svoje osobitosti. Kto si pozorne bude všímať farbu skál popri chodníku na Žibricu, ľahko rozpozná, že na vrchole sú skaly inej farby. To preto, že samotný vrchol je akási čiapka, ktorú si na hlavu nasadil skalný obor. Kým jeho telo tvoria svetlosivé vápence z najstaršieho obdobia druhohôr - triasu, čiapka je mladšia - jurská. V bezprostrednej blízkosti prírodnej rezervácie (500 m od vrcholu Žibrica) sa nachádza veľký kameňolom, v ktorom sa ťaží kvalitný vápenec na výrobu vápna. Ťaží sa v ňom od 50. rokov 20. storočia. Vyhlásením Žibrice za prírodnú rezerváciu sa zabránilo úplnému zničeniu tohto cenného územia. V tesnej blízkosti lomu sa nachádza priepasť vyhlásená v roku 1995 za Prírodnú pamiatku. Steny priepasti sú pokryté krasovou výzdobou pripomínajúcou karfiol. Je narušovaná otrasmi pri odstreloch v lome. Kolmý vchod do priepasti je uzavretý, pretože predstavuje nebezpečenstvo pádu do 62 m hĺbky.

Hradisko Žibrica

V zalesnenej vrcholovej časti Žibrice sa dajú rozpoznať zvyšky opevneného sídliska. Bolo obývané ľudom lužickej kultúry popolnicových polí z neskorej doby bronzovej až staršej doby železnej (10. - 6. stor. p. n. l.). Kultúra popolnicových polí je pomenovaná podľa zvyku pochovávať mŕtvych tak, že ich spálili a popol ukladali do popolníc - urien. Hradisko s rozlohou 4,5 ha chránil kamenito-zemitý val dlhý asi 864 m. Opevnenie oválneho pôdorysu obopínalo vrchol Žibrica. Val sa zachoval nezvyčajne dobre, takže miestami dosahuje výšku až 6 m. Hradisko malo pravdepodobne remeselno-hospodársky charakter. Archeologické nálezy ukazujú na remeselnú zručnosť ľudu lužickej kultúry (vyspelá keramika, bronzové šperky a časti zbraní).

Vinice

Víno sa na svahoch Zobora rodí dodnes. Pestujú sa tu rôzne odrody viniča, napr. Müller Thurgau, Rizling vlašský alebo Veltlín zelený. Známe zoborské vinice založili benediktínski mnísi už v 10. - 11. storočí. Benediktíni boli poľnohospodárska reholľa, mnísi vynikali znalosťou mnohých remesiel, rozumeli poľnohospodárstvu a boli výborní vinohradníci. Roľníčeniu učili aj ľud. Vinice po odchode mníchov začali pustnúť, ľudia na nich začali pásť svoj dobytok. O nové vysadenie vínnej révy sa v 16. storočí zaslúžili biskupi Thurzo a Abstémius, ktorý však zaviedol z nových viníc daň - deviatok. Biskup naviac nútil mešťanov piť len svoje víno a toho, kto sa opovážil kúpiť si lacnejšie víno v meste, biskupskí drábi chytili, víno mu vzali, vypili a nádoby rozbili. Na prelome 17. a 18. storočia boli vinice celkom spustošené a až v 19. storočí cirkevná rada predala svoju pôdu ľuďom na slobodné pestovanie viniča. Pestovanie viniča malo aj iné zaujímavé účinky. Ľudia časom zistili, že všetci tí, čo trávili väčšinu svojho života vo viniciach, ušli pravidelným epidémiám moru a cholery. Jedni to pripisovali liečivým účinkom zoborského vína, iní zdravému prostrediu. O zoborskom víne sa vravievalo, že je ozdobou a slávou stola. Nitrianske vína mali úspech aj v zahraničí. V sedemdesiatych rokoch 19. storočia sa len do Ruska ročne vyvážalo štyritisíc hektolitrov vína. Aj dnes sú pod Zoborom viaceré vinárne s ponukou lahodných druhov domácich vín.